

Faktilaht: Eesti ja Ukraina koostöö digisäirdes ja küberturvalisuse vallas

Eesti ja Ukraina on teinud digisäirdes ja küberturvalisuse valdkondades tihedat koostööd juba üle kümne aasta.

- Eesti e-riigi akadeemia on toetanud Ukraina digivalitsemise arengut aktiivselt alates 2012. aastast. Algatatud on 12 projekti kogumahuga 35 miljonit eurot, mis keskenduvad digisäirdes peamistele aspektidele, sealhulgas andmete jagamisele, digitaalsele identiteedile ja küberturvalisusele.
- Eesti ettevõtted on aktiivselt panustanud Ukraina digiühiskonna arengusse. Näiteks kasutatakse Ukrainas andmevahetuseks Cybernetica arendatud Trembitat ja Ukraina riigiasutuste küberjulgeoleku kasvule on kaasa aidanud CybExer.
- 2019. aasta novembris allkirjastasid Eesti ja Ukraina vastastikuse mõistmise memorandumi digisäirdes valdkonnas.

Alates 24.02.2022 on Eesti ja Ukraina koostöö muutunud oluliselt tihedamaks. Viimase poole aasta jooksul on kõige aktiivsemad koostöövaldkonnad olnud:

- **Ukraina digitaalne vastupidavus.** Eesti on olnud üks olulisemaid operatiivabi osutajaid, mis puudutab Ukraina riigi kaitset Venemaa küberrünnakute eest. Ühtlasi on Eesti toetanud aktiivselt Ukraina digiteenuste toimimise järjepidevust pilves ja väljaspool Ukrainat.
- **Materiaalne toetus Ukraina digiühiskonnale.** Eesti valitsus ja tehnoloogiaettevõtted on toetanud Ukrainat IKT seadmete annetamisega. Kevadel saatsime Ukraina digiministeeriumile 1400 ühikut arvuteid ja muud IT-riistvara, et toetada Ukraina infotehnoloogia asutusi ning digiteenuste toimepidevust. Eesti tehnoloogiaektor on omakorda juhtinud märkimisväärsete rahaliste ja materiaalsete ressursside annetamist Ukrainale humanitaarabiks. Eesti on toetanud ka teiste rahastajate tegevust Ukraina digiühiskonna vastupanuvõime toetamisel.
- **Sanktsioonid.** Eesti oli esimeste riikide seas, kes kehtestas piirangud Venemaa riiklikult toetatavatele propaganda- ja tehnoloogiaettevõtetele. Samuti on Eesti toetanud täiendavate sanktsioonide kehtestamist Venemaa juurdepääsule digiteenustele ja digitehnoloogiatele.
- **Investeeringud.** Eesti tehnoloogiaektor on sõja vältel näidanud jätkuvat usaldust Ukrainasse investeerimisel, mida ilmestavad mitmed omandamised või tegevuse laiendamine riigis. Näiteks mais Ukraina tehnoloogiaettevõtte Skelia omandamisest teatanud Nortalil on Ukrainas ligi 300 töötajat. Samuti jätkas oma tegevust Ukrainas Bolt, kellel on Kiievis märkimisväärse töötajaskonnaga kontor.
- **Pagulaste abistamine.** Eesti on andnud ajutise kaitsestaatuse enam kui 33 000 Ukraina kodanikule, kellele on väljastatud Eesti digitaalne identiteet ja võimaldatud ligipääs Eesti e-teenustele.
- **Ukraina rahvusvahelistes institutsioonides.** Ukraina on teel Tallinnas asuva NATO Küberkaitsekoostöö Keskuse liikmelisuse poole ja liitub lähiajal ITU GovStack algatusega.

02.09.2022 uuendasid Eesti ja Ukraina vastastikuse mõistmise memorandumi digisäirdes valdkonnas, mille allkirjastasid Eesti ettevõtlus- ja infotehnoloogiainister Kristjan Järvan ning Ukraina asepeaminister ja digisäirdes minister Mõhhailo Fedorov. Edasine koostöö hõlmab järgneva valdkondi:

- **Kasutajakeskse ja mobiilipõhise digiriigi arendamine.** Koostöös Riigi Infosüsteemi Ameti ja Ukraina Diia agentuuri vahel piloteeritakse Eestis riiklikku mobiilirakendust, mis baseerub Ukraina Diia rakendusel.
- **Küberturvalisus.** Riiklike digiteenuste järjepidevuse tagamine ja vastupanuvõime tõstmine küberrünnakute vastu.
- **Koostöö edendamine Ukraina osalemisel Euroopa digitaalsel ühisturul.** See tähendab muuhulgas digitaalse identiteedi ja allkirjade vastastikust tunnustamist.